

Bijdrage tot de verklaring van L. 37 § 6 D. de adquir. rer. dom. (41.1) en L. 13 D. de donat. (39.5)

<https://hdl.handle.net/1874/249135>

BIJDRAGE

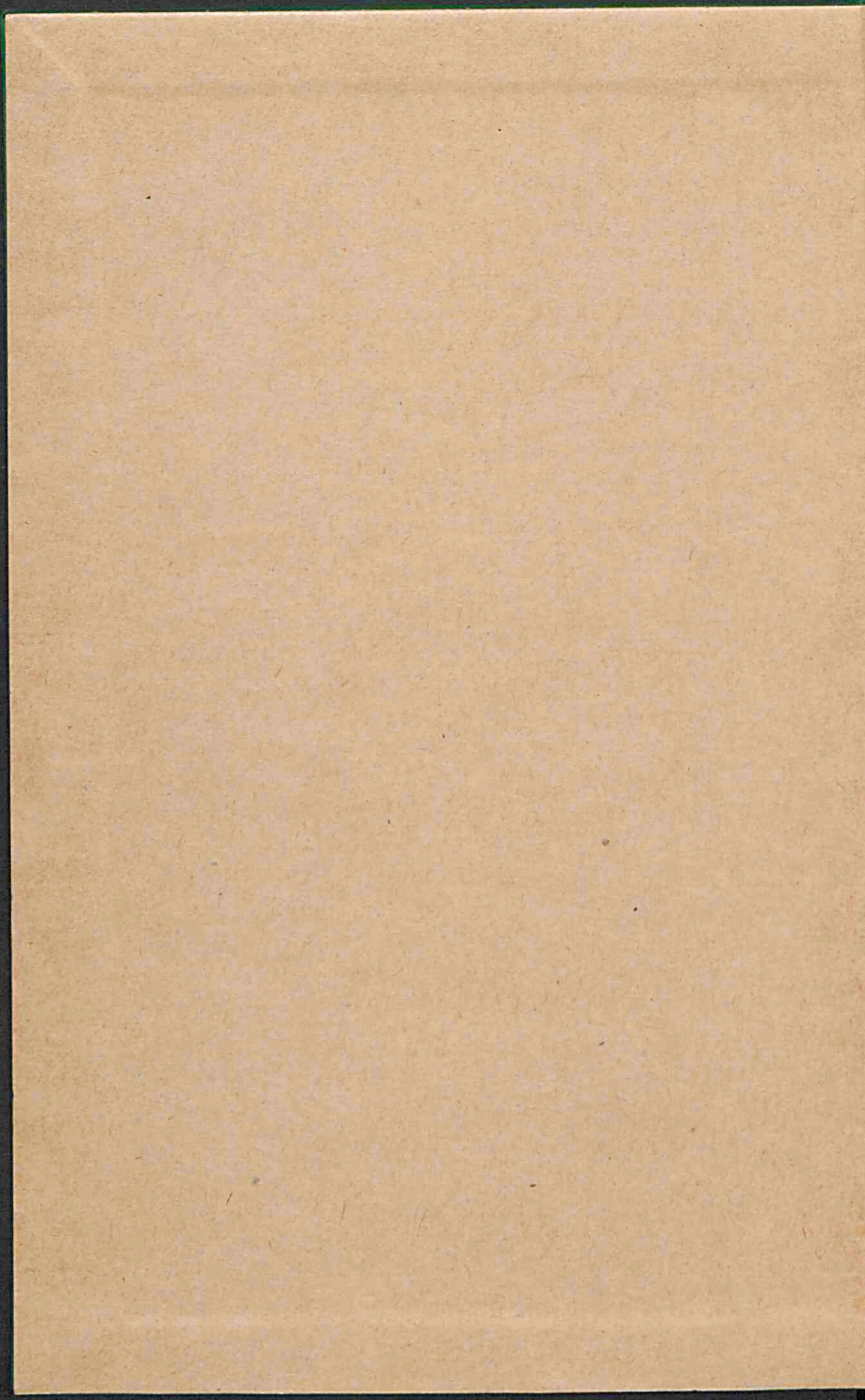
TOT DE

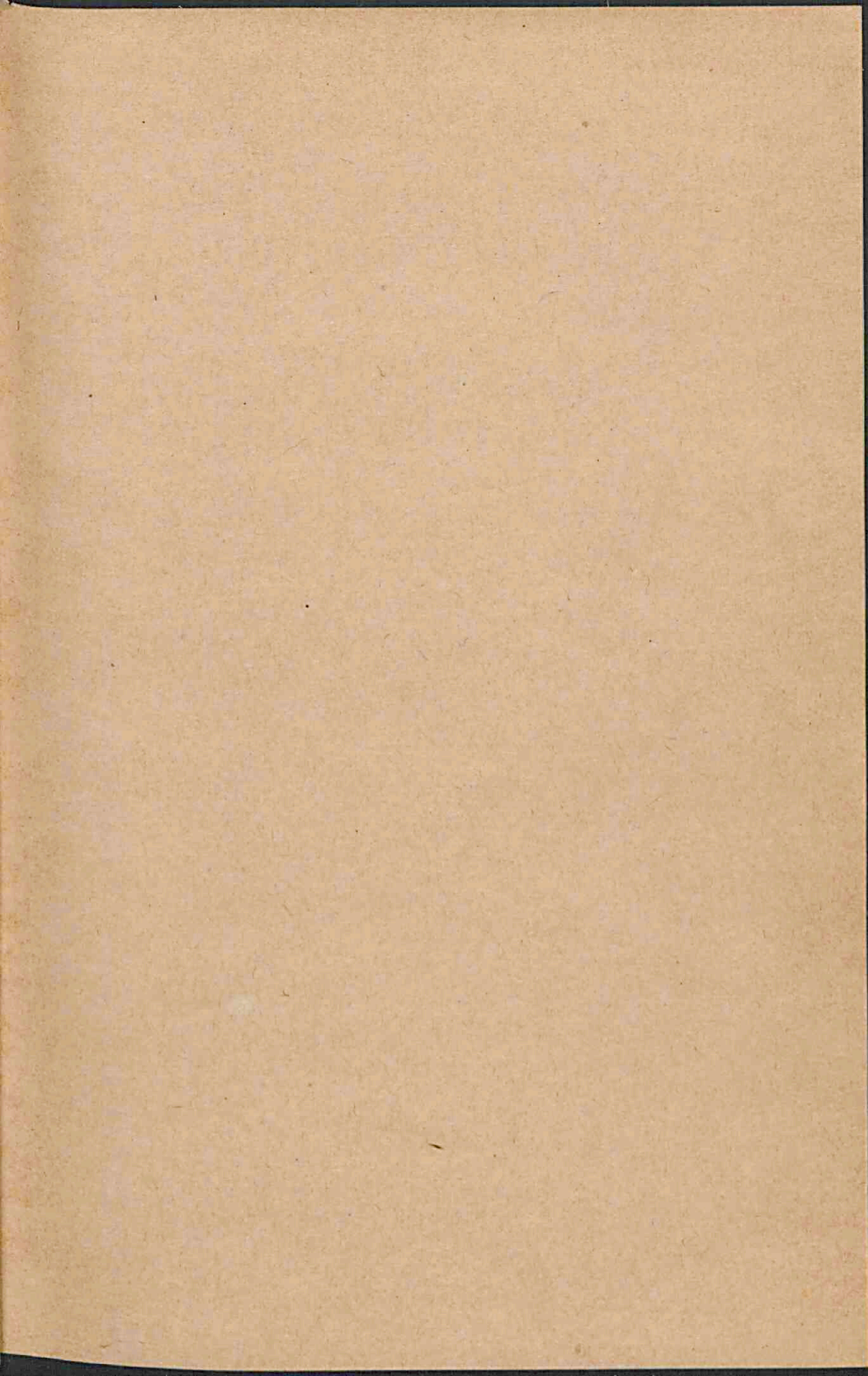
verklaring van L. 37 § 6 D. de acquir. rer.
dom. (41.1) en L. 13 D. de donat. (39.5).

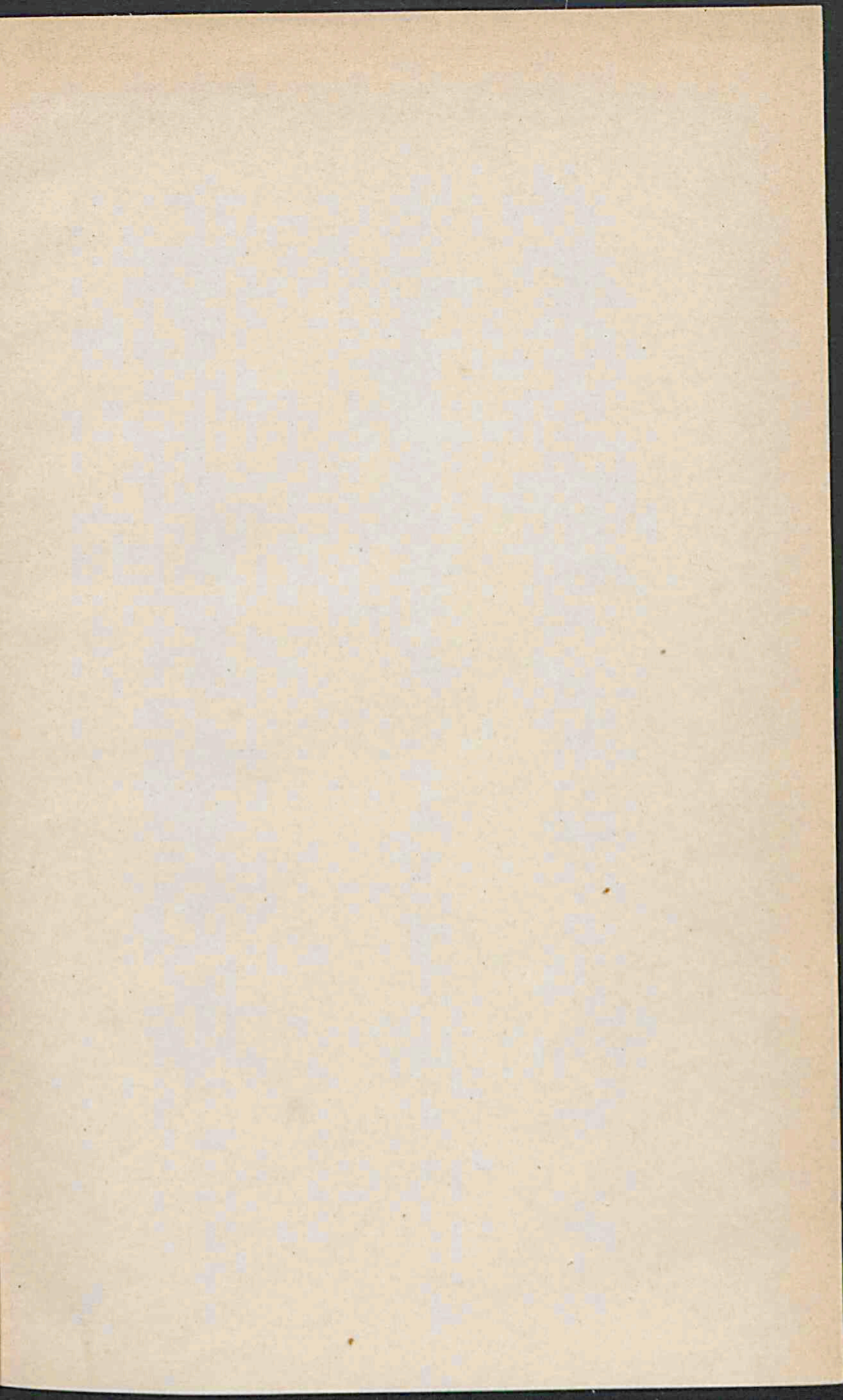
PROEFSCHRIFT

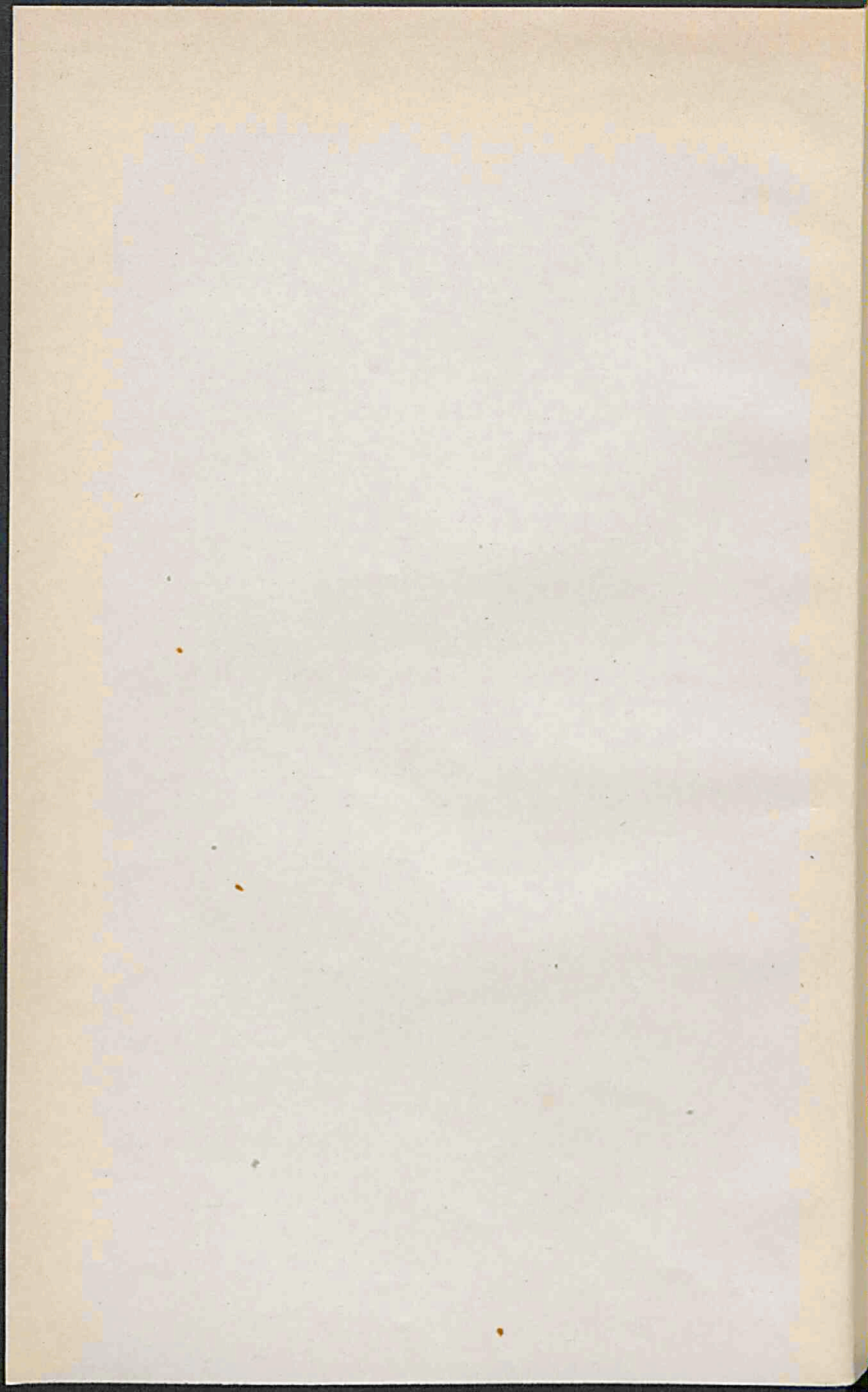
VAN

s.
cht
9

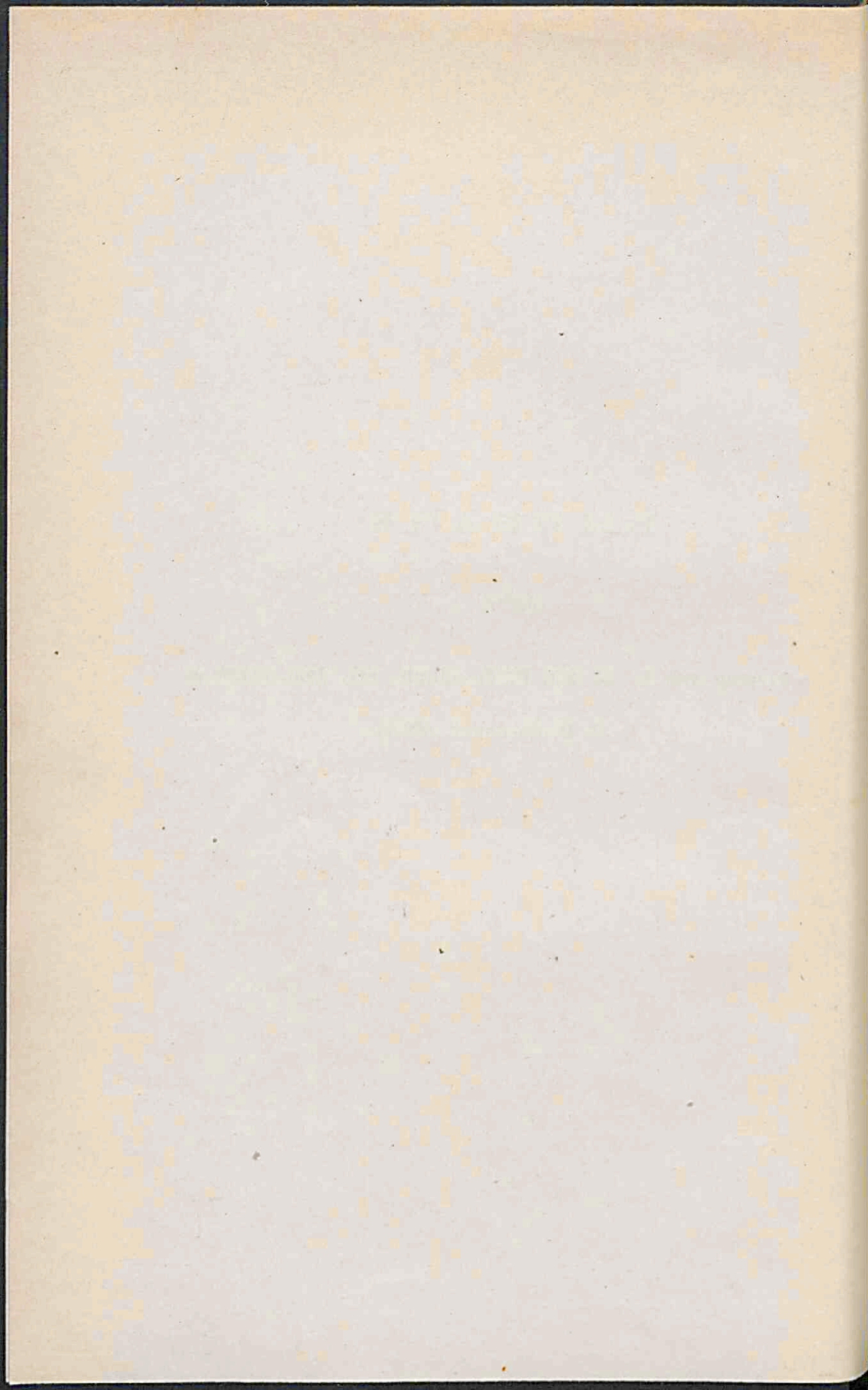

B I J D R A G E

TOT DE

Verklaring van L. 37 § 6 D. de adquir. rer. dom. (41.1) en

L. 13 D. de donat. (39.5).

ga

Disser. Utrecht 1879

Bijdrage tot de verklaring van L. 37 § 6 D. de
adquir. rer. dom. (41.1) en L. 13 D. de donat. (39.5).

PROEFSCHRIFT

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

MR. J. A. FRUIN,

GEWOON HOOGLEERAAR IN DE RECHTSGELEERDHEID,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAT DER UNIVERSITEIT,

OP VOORDRACHT DER RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

DOCTOR IN HET ROMEINSCHE EN HEDENDAAGSCHE RECHT,

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

TE VERDEDIGEN

op VRIJDAG, den 11den JULI 1879, des namiddags te 3 uren,

DOOR

FERDINAND WILLEM JACOB HENDRIK VAN DER SANDT,

geboren te Amsterdam.

UTRECHT

J. DE KRUYFF.

1879.

Uitgegeven door de uitgeverij van J. B. van der ...
alopre van den 11. 11. en 1. 11. 11. de datum 1857

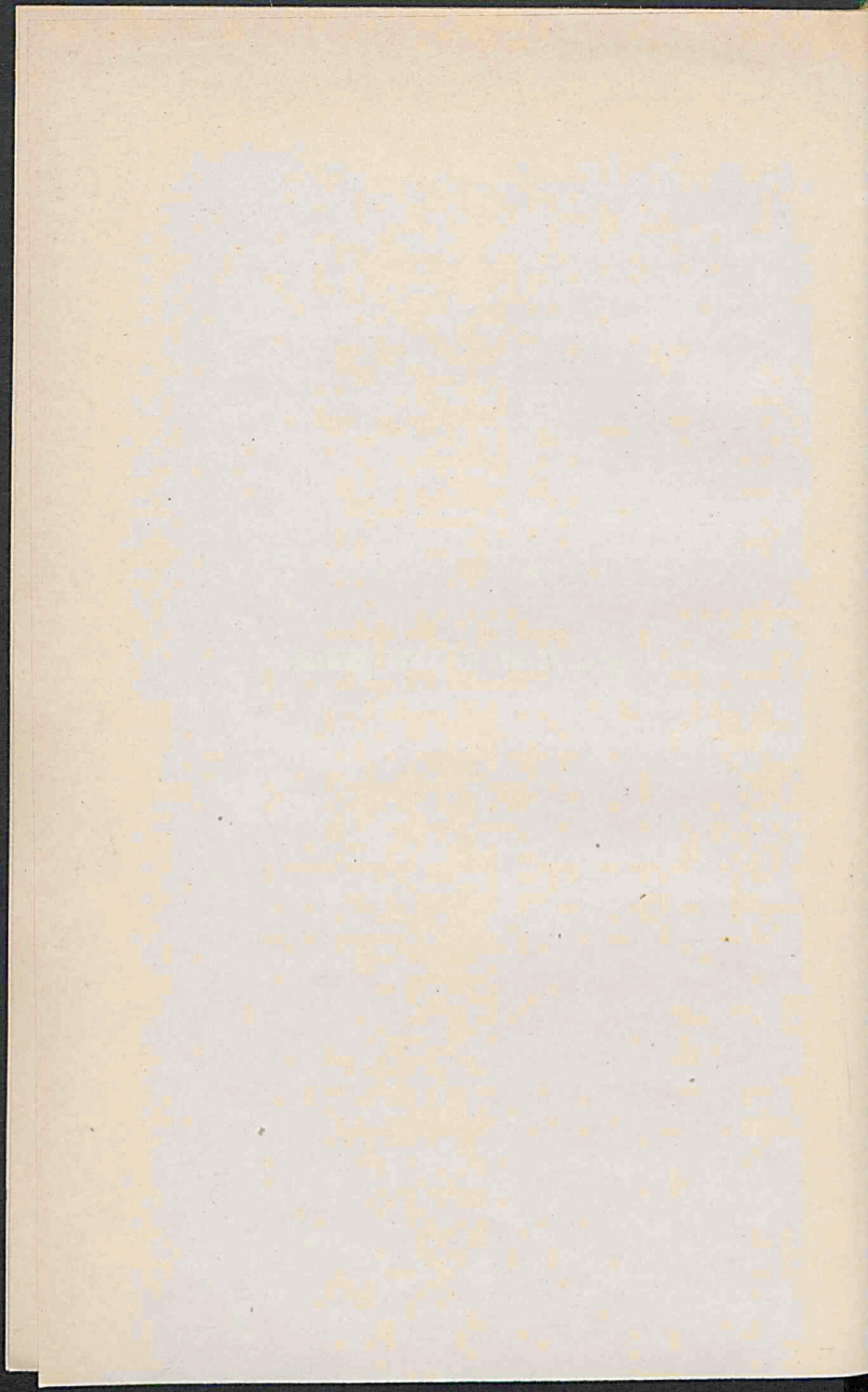
MR. J. A. F. R. U. I. S.

VOORZITTER VAN HET GEBIED VAN HET ...
DE VOORZITTER VAN HET GEBIED VAN HET ...

DOCTOR IN HET RECHT EN GEBIED VAN HET ...

EDWARD HILLIARD VAN HET GEBIED VAN HET ...

AAN MIJNE OUDERS.

I.

Gelijk in het algemeen tot bezitverkrijging niets meer vereischt wordt dan het verkrijgen van de fysieke macht over eene zaak (corpus), verbonden met den wil om die zaak als eigenaar te behouden (animus domini), zoo geldt dit ook bij de bezitverkrijging door anderen. Daarbij echter zijn corpus en animus niet in één persoon vereenigd, maar op twee personen verdeeld, en wij hebben dus te onderzoeken, hoe wij door de handelingen van anderen tot het bewustzijn der fysieke macht over eene zaak komen kunnen.

Wij moeten in de eerste plaats hier opmerken, dat wij in het volgende ons niet met alle strijd-
vragen kunnen bezig houden en over al- of nietjuist-

heid der verschillende meeningen een oordeel kunnen uitspreken. Dit zou ons, waar wij uit de leer van het bezit slechts één enkel punt, of liever slechts twee pandektenplaatsen willen behandelen, veel te ver voeren. Zoo wij dus als inleiding tot ons onderzoek in algemeene trekken de wijze aanduiden, waarop, volgens den algemeenen regel, bezit door derden verkregen wordt, dan nemen wij daarbij aan, dat de verschillende strijdvragen bekend zijn, en deelen eenvoudig en kort mede, hoe wij ons de zaak voorstellen, nadat wij de meeningen der voornaamste schrijvers hebben nagegaan.

Bij bezitverkrijging door vertegenwoordigers zijn dus twee (of meer) handelende personen, en het zamentreffen dier verschillende handelingen zal de bezitverkrijging van den vertegenwoordigde ten gevolge hebben.

Wat moet nu ieder van beiden doen, en welke verhouding, welke band, moet er tusschen hen bestaan?

1°. Wat vooreerst den vertegenwoordiger betreft, deze moet, eenvoudig omdat hij in de plaats van den vertegenwoordigde staat, juist zoo handelen, als of hij voor zich zelf bezit wilde verkrijgen. Hij moet dus de zaak in zijne factische macht brengen, met

den wil dezelve te hebben (animus habendi) ¹⁾ Alleen is die wil niet, zooals bij de bezitverkrijging in eigen persoon, een animus *sibi* habendi, maar een wil, die op den persoon des bezitters is gericht, dus een animus *pro alio* habendi. Immers, wil de vertegenwoordiger de zaak voor zich zelve hebben, dan houdt hij op vertegenwoordiger te zijn, en onderscheidt zich derhalve niet van elk ander bezitter in eigen naam. Wil hij voor eenen derde, d. i. een ander persoon dan den vertegenwoordigde, verkrijgen, dan heeft zijn wil insgelijks de kracht, dezen tot bezitter te maken, onder die voorwaarde natuurlijk, dat die derde iets van de zaak weet, want *ignoranti non acquiritur possessio*. Over deze laatste woorden straks meer.

Hetgeen wij zeiden is natuurlijk alleen geldig ten opzichte van vrije vertegenwoordigers. Wil derhalve b. v. een slaaf voor zich zelve bezitten, dan wordt niettemin de dominus bezitter, wil hij

¹⁾ De representant moet dus in staat zijn te *willen*. Door eenen willeulooze kunnen wij geen bezit verkrijgen. Paulus (lib. 54 ad Edict.) L 1 § 9 de poss. (41,2): „Caeterum et ille, per quem volumus possidere, talis esse debet, ut habeat intellectum possidendi.”

voor een ander dan den dominus bezitten, dan is er volstrekt geen bezit verkregen. ¹⁾

2°. De bezitter zelf moet den wil hebben, het bezit voor zich te verkrijgen, m. a. w. den animus domini. In den wil kan er regelmatig geen representatie plaats hebben. ²⁾ PAULUS rec. sent. L. 5. Tit. 2. § 1.: Possessionem adquirimus. . . . *animo utique nostro, corpore vel nostro vel alieno.* — cf. L. 3 § 12 de poss. (41, 2). Er volgt dus noodwendig uit, dat de bezitter ook *weten* moet dat een ander voor hem het bezit verkregen heeft, en dat *ignoranti non acquiritur possessio*.

Ignorans is nu echter 1° hij die van de geheele handeling volstrekt niets weet; 2° hij, die wel last heeft gegeven, maar nog niet van het feit der inbezitneming weet. In het eerste geval kan er natuurlijk van bezit geen sprake zijn, uitgezonderd bij de *acquisitio possessionis ex causa peculiari* L 1 § 5

¹⁾ Gajus II, 05: „Ex his apparet. . . . per alienos servos, in quibus neque usumfructum habemus neque justam (d. i. hier *bonae fidei*) possessionem, nulla ex causa nobis acquiri posse. . . .”

²⁾ Zie v. SAVIGNY, Besitz § 26, pag. 307, 310, 317. — Vergel. ook OPZOOMER, Het Ned. Burgerl. Wetboek verklaard. III pag. 119 vlg. (1ste druk).

de poss. (41,2) ¹⁾, bij de bezitverkrijging voor personen in voogdij en in curatele, bij die voor corporaties ²⁾. Wordt er dus in het Romeinsche Recht van eene *possessio ignorantis* gesproken, dan kan dit alleen het tweede geval van *ignorantia* zijn, en het bezit is dan verkregen zoodra de representant de zaak geapprehendeerd heeft, ook al weet de bezitter dit nog niet. De *usucapio* begint echter ook dan eerst, wanneer deze *ignorantia* geweken is, want tot *usucapio* behoort o. a. *bona fides*, en iemand die nog niet weet dat hij reeds bezit, kan toch wel moeilijk *bona fide* bezitten ³⁾. Het gezegde vinden wij terug in de volgende plaats: L 1 C. de poss. (7,32): „Per liberam personam *ignoranti* quoque *acquiri* possessionem, et, *postquam scientia intervenerit*, *usucapionis* conditionem inchoari posse

¹⁾ „Item *acquirimus* possessionem per *servum* aut *filium*, qui in potestate est, et quidem earum rerum, quas peculiariter tenent, etiam *ignorantes*, sicut Sabino et Cassio et Juliano placuit: quia nostra voluntate intelligantur possidere, qui eis *peculium* habere permiserimus”

²⁾ Zie echter OPZOOMER, t. a. p. III bl. 120 vlg.

³⁾ Zoo zegt ook POTHIER, (Pandectae Lib. 41 Tit. II n°. 33, noot 8) „Ratio est, quod ad *usucapionem* requiritur opinio *dominii*, quam habere non potest is, qui nondum scit, se rem possidere.”

tam ratione utilitatis, quam juris pridem ¹⁾ receptum est." Cf. § 5 Inst. per quas personas. — L 49 § 2 de poss. (41,2)

De bezitter moet dus den *animus domini*, den *animus sibi habendi* hebben, de representant de detentie der zaak met den wil, deze voor den gerepresenteerde te bezitten, den *animus pro alio habendi*. Zijn deze vereischten aanwezig, dan is het bezit verkregen, ontbreekt echter één dier momenten, dan wordt daardoor de bezitverkrijging verhinderd.

De verhouding tusschen bezitter en representant zal in den regel in een mandaat of bevel haren grond vinden. Ook een *mandatum generale* is tot bezitverkrijging voldoende ²⁾).

II.

Van den algemeenen regel, dat bij de bezitverkrijging door eenen derde deze laatste den *animus*

¹⁾ Zie over deze lezing: „juris pridem”, in plaats van „juris prudentia”, v. SAVIGNY, Besitz, pag. 314 noot 1.

²⁾ BREMER, Zeitschrift für Civilr. u. Proc. N. F. Bd. XI, pag. 211 vlg.

RUDORFF ad SAVIGNY n°. 93. — BREMER, t. a. p. Bd. XVII n°. 8.

pro alio habendi hebben moet, heeft men gemeend eene uitzondering te moeten aannemen in het geval van *traditio*. Dit gevoelen is tot in den laatsten tijd door de meeste schrijvers verdedigd, terwijl enkelen daarentegen ook bij de *traditio* den regel wilden toegepast zien.

Het zijn nu hoofdzakelijk twee pandektenplaatsen die tot genoemden strijd aanleiding hebben gegeven, namelijk de Lex 37 § 6 de *adquirendo rerum dominio* (41,1), en L 13 de *donationibus* (39,5), en ik stel mij derhalve voor, niettegenstaande reeds zoo herhaaldelijk dit onderwerp besproken is, en ofschoon o. a. Mr. CONINCK LIEFSTING¹⁾ meent, dat het een vruchteloos streven is, die twee plaatsen uit de *Digesten* met elkander in overeenstemming te willen brengen, in het volgende nog eens den inhoud der beide wetten te onderzoeken en eene vereeniging te beproeven.

Den regel vinden wij duidelijk uitgesproken door PAULUS in L. 1 § 19, 20 de *poss.* (41,2):

§ 19: „Haec quae de servis diximus, ita se

¹⁾ „De algemeene beginselen van het bezitrecht en de Nederlandsche bezitactiën.” Leiden 1869.

habent, *si et ipsi velint nobis acquirere possessionem*. Nam si jubeas servum tuum possidere, et is eo animo intret in possessionem, ut nolit tibi sed potius Titio acquirere, non est tibi acquisita possessio.

§ 20. Per procuratorem, tutorem curatoremve possessio nobis acquiritur. Cum autem suo nomine nanci fuerint possessionem, non cum ea mente, ut operam dumtaxat suam accommodarent nobis, non possunt acquirere."

De vertegenwoordiger moet dus den wil hebben, de zaak voor den vertegenwoordigde te bezitten, zal deze laatste bezitter worden. Heeft hij dien wil niet, wil hij voor zich zelven of voor een ander dan den dominus bezit verkrijgen, dan wordt hij zelf of die derde ook werkelijk bezitter, met die uitzondering alleen, dat personen, die zich in onze macht bevinden, door den wil om voor zich zelven te bezitten ons tot bezitters maken, en derden door hen geen bezit kunnen verkrijgen.

Dat nu echter in geval van *traditio* eene uitzondering van dien regel moet worden aangenomen zegt, volgens SAVIGNY, „Ulpianus ganz deutlich in L. 13, de donationibus, der unzweideutigsten unter allen hierher gehörigen Stellen" met welke L. 37

§ 6 de adquir. rer. dom. (41,1). L. 43 § 1 de furtis (47.2), L. 59 de adquir. rer. dom. (41,1) L. 2 C de his qui a non domino (7.10) slechts schijnbaar in strijd zijn. ¹⁾

1°. In L. 59 de adquir. rer. dom.; L 2 C de his qui a non domino, was namelijk het mandaat er op gericht, dat de representant zelf eigenaar zou worden. De mandataris zou hier, gelijk JHERING ²⁾ zegt, niet optreden als „STELLVERTRETER” maar als, „ERSATZMANN”. Zoo ook VON SCHEURL ³⁾: „Die vielfach besprochene L. 59 de adquir. rer. dom. (41,1) wird vollkommen begreiflich, wenn man dabei eine *interpositio personae* denkt; nur ist es allerdings den Compilatoren vorzuwerfen, dasz sie die Stelle aus einem Zusammenhange herausgerissen haben, der es deutlich gemacht haben wird, dasz dabei von einer *interpositio personae* die Rede sei”.

2°. in L. 43 § 1 de furtis (47.2) is er sprake van eenen *falsus procurator*, die in het vervolg korthedshalve bloot *procurator* genoemd wordt ⁴⁾.

¹⁾ Zie v. SAVIGNY, Besitz, 7te Auflage bl. 306 noot 3.

²⁾ Jahrbücher für Dogmatic. I pag. 323.

³⁾ Jahrbücher für Dogmatic. II pag. 26.

⁴⁾ Zie VON SAVIGNY, t. a. p. bldz. 306, noot 3. — WINDSCHEID, Pandekten I § 155 noot 7.

Uit het gezegde blijkt dus, dat deze plaatsen niet in het bereik van ons onderzoek vallen.

Wat eindelijk de L. 37 § 6 de acquir. rer. dom. betreft, zoo kan ik mij met derzelve uitlegging, door v. SAVIGNY, en op diens gezag, door de meeste nieuwere schrijvers gegeven, niet vereenigen en verre van in deze pandektenplaats eene zoo gewichtige uitzondering verkondigd te zien, gelijk VON SAVIGNY wil, meen ik daarin in tegendeel bepalingen te vinden geheel in overeenstemming met de algemeene rechtsbeginselen, volgens welke bezit en eigendom verkregen wordt. Maar dan is er immers strijd tusschen deze wet en de L. 13 de donationibus? Ik geloof dit niet, en aangemoedigd door de verzekering van JUSTINIANUS, dat er in het corpus juris geen tegenstrijdigheden voorhanden zijn, en dat, waar wij zulke meenen zouden te ontdekken, wij maar nauwkeurig (*subtili animo*) onderzoeken moesten, en dan wel eenen verborgen grond tot vereeniging zouden vinden,¹⁾ zal ik trachten te bewijzen, dat L. 13 de donationibus niet met mijne opvatting der L. 37, § 6 de acquir. rer. dominio strijdig is.

¹⁾ L. 2 § 15. — L. 3 § 15 C. de vet. j. enucl. (1,17). — cf. SAVIGNY, System I pag. 273 vlg.

III.

JULIANUS zegt in L. 37, § 6 de acquir. rer. dom. (Iul. lib. 44 Digest.): „Si, cum mihi donare velles, jusserim te servo communi meo et Titii rem tradere, isque hac mente acciperet, ut rem Titii faceret *nihil agetur*. Nam et si procuratori meo rem tradideris, ut meam faceres, is hac mente acceperit ut suam faceret, *nihil agetur*. Quodsi servus communis hac mente acceperit, ut duorum dominorum faceret, *in parte alterius domini nihil agetur*”

Juist het tegenovergestelde schijnt ULPIANUS te leeren in L. 13 de donationibus (39,5):

„Qui mihi donatum volebat, servo communi meo et Titii rem tradidit. Servus vel sic accepit, quasi socio acquisiturus, vel sic, quasi mihi et socio. Quaerebatur, quid ageret. Et placet, quamvis servus hac mente acceperit, ut socio meo vel mihi et socio adquirat, *mihi tamen adquiri*. Nam et si procuratori meo hoc animo rem tradiderit, ut mihi adquirat, ille quasi sibi acquisiturus acceperit, *nihil agit in sua persona, sed mihi acquirit*.”

Zoo schijnt het dus dat ik volgens ULPIANUS altijd eigenaar word, volgens JULIANUS daaren-

tegen óf in het geheel niet, of slechts ten deele, zoo als in het laatste door hem in § 6 genoemde voorbeeld.

Om dien strijd op te lossen zijn de meesten gewoon, het „*nihil agetur*” van JULIANUS in den zin van „*nihil agetur ex mente procuratoris*” te verstaan en zoo de beide juristen hetzelfde te laten zeggen, terwijl anderen meenen, dat JULIANUS van de gevolgen eener uitdrukkelijke wilsverklaring van den vertegenwoordiger spreekt, ULPIANUS daarentegen van eenen niet kenbaar gemaakten, met de bedoeling des tradens strijdigen, wil. In het eerste geval zou er dan geen eigendomsverrijging plaats hebben, in het tweede echter wel.

Wat vooreerst de Lex 37 de adquir rer. dom. in haar geheel betreft, zoo noemt JULIANUS daar blijkbaar de verschillende gevallen op, in welke door representanten eigendom verkregen en niet verkregen wordt, „und wenn er nun — zegt BREMER ¹⁾ terecht — in dem Falle, wo bei einer Schenkung der Tradent und der Empfänger entgegengesetzte Ansichten in Bezug auf das Subject des Eigenthumserwerbs

¹⁾ Zeitschrift für Civilrecht & Process. Neue Folge Bd. XI, pag. 256.

hegen, die Frage mit den Worten „nihil agetur” entscheidet; so kann dieses nach dem ganzen Zusammenhange nichts anderes heissen, als dasz überhaupt kein Eigenthum erworben werde. Als die Hauptfrage erscheint bei Erwähnung des Procurators offenbar die, ob die Absicht des Tradenten mich zum Eigenthümer zu machen (ut meam faceres) erreicht werde; und auf diese Frage musz die verneinende Antwortt jedenfalls mitbezogen werden.” BREMER neemt vervolgens met DONELLUS aan, dat de jurist in § 6 het geval op het oog heeft, dat de dissensus tusschen tradens en ontvanger uiterlijk kenbaar was geworden, en voor de juistheid van dit gevoelen meen ik eenige gronden te kunnen aanvoeren.

In § 3 en de volgende §§ spreekt JULIANUS over de *traditio* aan den representant en wel op deze wijze :

§ 3. „Wanneer een servus communis voor één zijner domini *nominatim* zich eene zaak laat tradereen, dan wordt alleen die dominus eigenaar.”

§ 4. Wanneer mijn slaaf

§ 3. „Sicut servus communis stipulando *nominatim* alteri ex dominis, ita per traditionem accipiendo soli ei adquiret.”

§ 4. „Quod unius ser-

verklaart (si dixerit) dat hij de zaak die hem wordt getradeerd, voor mij en Titius aanneemt, dan wordt de dominus eigenaar van de helft, voor het overige is zijne handeling nietig (in parte nihil agit).

§ 5. Wanneer de servus fructuarius verklaart, (si dixerit) dat hij de zaak die hij ex re fructuarii verworven heeft, zich laat tradeeren voor zijnen dominus proprietatis, dan wordt die dominus eigenaar van het geheel, etc.

vus per traditionem accipere *dixerit* domino et Titio, partem domino acquirit, in parte *nihil agit*.

§ 5. Fructuarius servus si *dixerit*, se domino proprietatis per traditionem accipere ex re fructuarii, totum domino acquirit. Nam et sic stipulando ex re fructuarii, domino proprietatis acquirit.

In § 3, 4 en 5 is dus telkens sprake van eene *uitdrukkelijke* verklaring van den servus. In de nu volgende § bezigt JULIANUS niet meer de woorden „*nominatim accipere*” of „*dicere, se accipere*”, maar *haec mente accipere*, en zegt:

„Wanneer ik U gelast, eene zaak die ge mij

wilt schenken, aan den gemeenschappelijken slaaf van mij en TITIVS te tradeeren, deze echter verklaart, (*isque hac mente acciperet*) dat hij de zaak voor TITIVS in ontvangst neemt, dan is de geheele handeling nietig (*nihil agetur*). Want ook wanneer ge de zaak overgeeft aan mijnen procurator, en deze dezelve voor zich verklaart aan te nemen (*isque hac mente acciperet, ut suam faceret*), dan is er niets geschied.

Neemt de *servus communis* genoemde zaak voor ons beide aan, dan is zijne handeling ten opzichte van TITIVS nietig (*in parte alterius domini nihil agetur.*)

Men ziet uit de vertaling, dat wij 1°. de woorden: „*si dixerit se accipere*” in § 4 en 5, en „*si hac mente acciperet*” in § 6 als synoniem beschouwen, en 2°. het „*nihil agetur*” woordelijk vertalen.

Wat het eerste betreft; dat de woorden, *si hac mente acceperit* dezelfde beteekenis *kunnen* hebben als, „*si dixerit, se accipere*” behoef ik wel niet breedvoerig te bewijzen. Men vergelijkte slechts o. a. L. 1. pr. § 1, de donat. (39,5). Het is alleen de vraag, of ze ook hier, in § 6 cit. in dien zin gebezigd zijn, en dat dit werkelijk zoo is,

volgt mijns inziens noodwendig uit het verband van deze § met de voorgaande, in welke telkens van eene uitdrukkelijke verklaring van den slaaf sprake is. Wij kunnen niet anders dan gedwongen aannemen dat de jurist, na in de voorafgaande gevallen der eigendomsverkrijging door eenen vertegenwoordiger voortdurend van eenen uitdrukkelijk kenbaar gemaakten wil gesproken te hebben, in § 6 plotseling, zonder daarvan eenigzins duidelijk te laten blijken, en terwijl hij voortgaat *andere*, *nieuwe* voorbeelden te noemen, eenen stilzwijgenden dissensus des vertegenwoordigers zou hebben verondersteld. ¹⁾

¹⁾ Bedencklicher ist, zegt RUDORFF (zu SAVIGNY, Besitz No. 92) die Erklärung BREMER's (Lindes Zeitschrift. N. F. XI S. 248 f.) IHERINGS (Jahrb. für Dogm. I. S. 334) und v. SCHEURL's (das II S. 26) welche nach DONELLUS eine entgegengesetzte Willenserklärung des Empfängers hinzudenken: denn Ulpian hatte die Julianischen Digesten offenbar vor Augen. — Dat men bij de woorden „*si hac mente acciperet*” hoegenaamd niets *bij* denken moet om er die uitdrukkelijke wilsverklaring in te vinden, meen ik genoegzaam te hebben aangewezen, en wat de omstandigheid betreft, dat ULPIANUS de uitspraak van JULIANUS kende, maakt deze het zoo zeer waarschijnlijk, dat ULPIANUS niets meer of minder, maar juist *hetzelfde* nog eens heeft willen zeggen, wat JULIANUS in zijne Digesten reeds gezegd had?

Wat vervolgens het „*nihil agetur*” betreft waar- mede JULIANUS telkens in § 6 de zaak beslist, zoo heeft reeds de glossa hier geen absolute nietig- heid der handeling aangenomen, maar gesuppleerd: „*nihil agetur ex mente procuratoris*” d. i. *id non agetur*. Er zou dus niet geschieden het- geen de vertegenwoordiger gewild had, en dus (argu- mento a contrario) zou alleen de wil des tradens gevolg hebben. Op deze wijze liet men JULIANUS hetzelfde zeggen wat men bij ULPIANUS in L. 13 de donationibus meende te moeten vinden, dat het namelijk bij de traditie alleen op den wil des tra- dens aankomt, en dus die van den representant geheel en al zonder beteekenis is. Zoo zegt o. a. ook SAVIGNY: „Diese Regel (namelijk dat de vertegen- woordiger den animus pro nobis habendi hebben moet) hat keinen Zweifel, aber bei der Tradition musz eine Ausnahme davon gemacht werden. Denn hier entscheidet die Absicht des Tradens, so dasz der Erwerb des Resitzes nach dieser Absicht voor sich geht, selbst wenn der Repräsentant untreuer Weise für sich selbst oder für einen Dritten erwerben will. Es versteht sich von selbst, dasz dieses nur auf die nächste, unmittelbare Wirkung der Tra- dition selbst geht, dasz also der untreue Repräsen-

tant gleich nachher für sich selbst dennoch Besitz erwerben kann, wobei die Regeln über den Verlust des Besitzes durch Stellvertreter anzuwenden sind." ¹⁾

Anderen, b. v. GLÜCK, Commentar Bd. 8. pag. 119, tot eene systematische vereeniging der beide leges niet in staat, nemen hunne toevlucht tot de historische. Volgens hen zijn de twee uitspraken der juristen in strijd, en de meening van ULPIANUS, als van den jongeren verdient de voorkeur. Zij komen dus op eenen anderen weg tot hetzelfde resultaat als SAVIGNY.

VANGEROW ²⁾ meent, dat JULIANUS in L. 37 § 6 de acquir. rer. dom. door de woorden, nihil agetur

¹⁾ SAVIGNY, Besitz pag. 306 vlg. De meeste schrijvers hebben, gelijk ik boven reeds aanmerkte, op gezag van Savigny, deze meening aangenomen. Zoo vind ik bij BREMER t. a. p. pag. 251 opgenoemd: GLÜCK, Commentar Bd. 8 pag. 117—119. WENING-INGENHEIM, Lehrb. des Civilrechts Bd. I § 110—125. MÜHLENBUCH, Lehrbuch des Pandectenrechts B. I § 236. GÖSCHEN, Vorlesungen Bd. I pag. 624. PUCHTA, Vorlesungen Bd. I pag. 257, Rechtslexicon Bd. II pag. 60. KIERULF, Theorie des Civilrechts Bd. I pag. 388. VANGEROW, Pandecten Bd. I § 205. SENTENIS, Das practische gemeine Civilrecht Bd. I pag. 459. SCHEURL, Beiträge Heft II. pag. 212.

²⁾ Pandekten I § 205.

wel, in strijd met ULPIANUS, den eigendomsovergang ontkent, maar voegt er bij: ... „im Sinne der Compilatoren lässt sich recht wohl eine Vereinigung statuiren, indem man die letztere Stelle durch die erstere supplirt, und bei dem *nihil agetur* hinzu denkt: *ex mente procuratoris*, was jetzt, besonders nach von SAVIGNY'S Auctorität, auch ziemlich allgemein angenommen wird.“

Terecht merkt BREMER ¹⁾ hiertegen op, dat het niet aannemelijk is, „dasz die Compilatoren JULIAN miszverstanden oder einen ihrer eignen Ansicht widerstreitenden Ausspruch über Eigenthumserwerb in den Titel de acquirendo rerum dominio unverändert aufgenommen hätten, etwa unter der Voraussetzung, dass man bei der Rechtsanwendung diese Stelle nach Maszgabe der Lex 13 de donationibus verbessern werde.“ en dat bovendien de algemeene ontkenning „nihil agetur“ met de beginselen der eigendoms- en bezits verkrijging, in de beide eerste Titels van het 41ste boek der Digesten uitgesproken, volkomen in overeenstemming is.

HAUSER ²⁾ tracht te bewijzen, dat de wil van

¹⁾ t. a. p. pag. 257.

²⁾ Stellvertretung im Besitze. Leipzig 1871, pag. 19 vlg.

den vertegenwoordiger ook dan beslissend is, wanneer hij zijnen dissensus uitdrukkelijk aan den dag legt.

Volgens DONELLUS, Commentar 5, 10, § 6); IHERING, Jahrb. für Dogmatik I pag. 334; v. SCHEURL, Jarhb. für Dogmatik II, pag. 26. BREMER, Zeitschrift für Civilrecht und Procesz. Bd. XI neue Folge pag. 249 vlgg. WINDSCHEID, Pandecten Bd. I § 155, pag. 446, en anderen leert JULIANUS in L. 37 § 6 de acqui. rer., dom., *dat er geen eigendom overgaat*, wanneer de representant *uitdrukkelijk verklaart* voor een ander dan dien de tradens tot eigenaar wil maken de zaak aan te nemen; ULPIANUS daarentegen in L. 13 de donat. spreekt van het geval dat de representant zijnen wil om zich zelf of eenen derde tot eigenaar te maken *geheim houdt*. Deze niet kenbaar gemaakte dissensus zal aan de eigendomsverkrijging van hem, dien de tradens bedoelt, niet in den weg staan.

DONELLUS c. s. verstaan dus de woorden *hac mente* in denzelfden zin als *wij*, en bij *nihil agetur* mag volgens hen niets gesuppleerd worden.

Houden wij ons echter nog een oogenblik bij de woorden *nihil agetur* op. Moeten wij met SAVIGNY suppleeren of met DONELLUS woordelijk vertalen?

In § 4 zegt JULIANUS van den slaaf, die verklaart dat hij de zaak voor zijnen dominus en eenen derde aanneemt: *partem domino adquiret, in parte nihil agit*. Dat hier het nihil agit *woordelijk, absoluut* moet worden verstaan, en niet den zin kan hebben van: nihil agit *in sua-persona*, is, dunkt mij, duidelijk

Aan het einde van § 6 vinden wij bijna dezelfde uitdrukking. Hier wordt namelijk het geval, dat de servus communis de zaak, die ik aan één zijner domini ten geschenk geven wil, voor beide domini aanneemt beslist met de woorden: *in parte alterius domini nihil agetur*. Dat is, zou men zeggen: *partem alteri ex dominis adquiret, in parte alterius nihil agit*. Neen, zegt SAVIGNY, wij moeten hier er iets bij denken, namelijk: „*in parte alterius domini nihil agetur ex mente procuratoris*, en dan zegt JULIANUS, dat hier de wil van den servus geheel krachteloos is, en dus de ééne dominus, dien de schenker op het oog had, eigenaar der geheele zaak wordt ¹⁾.

¹⁾ Terecht maakt BREMER t. a. p. blz. 252 vlg. deze bedenking: „Der Grundsatz, dasz es lediglich auf die Absicht des Tradenten, nicht auf die des Empfängers ankomme, wird demnach Anwendung finden sollen bei einem Special

Ik geloof niet dat deze meening op goede gronden te verdedigen is, omdat de woorden: „in parte alterius domini nihil agetur ex mente procuratoris (servi) m. i. volstrekt geen zin hebben. Stond er eenvoudig „nihil agetur” dan zou men, er bijvoegende: „ex mente procuratoris” vertalen: er is niets geschied van hetgeen de vertegenwoordiger wilde, dus, — *argumento a contrario* — alles wat de tradens wilde. Nu staat er echter bij: „in parte

procurator, bei Tutoren und Curatoren, bei den Vertretern juristischer Personen. Hinsichtlich der Letzteren konnte es möglicher Weise einen Unterschied machen ob man die Vertreter von Corporationen den Procuratoren oder den Tutoren und Curatoren gleichstellen möchte (Vergl. SAVIGNY, System Bd. 2 S. 292. WARNKÖNIG. Archiv. für civ. Pr. Bd. 20 S. 412—420). Ueber den Umfang, in welchem der Satz gelten soll werden sich im Einzelnen um so leichter Zweifel erheben können, weil es nicht aufgeklärt ist, welche ratio ihm zu Grunde liegt. So kann man die Frage aufwerfen, ob man bei der Tradition auch durch eine völlig willenslose Person, oder durch einen ohne allen *animus possidendi*, unabsichtlich und selbst bewusstlos zur Detention gelangenden Procurator Besitz ererbe. Man wird nach der herrschenden Ansicht diese Frage bejahen müssen. Der klare Ausspruch in L. 1 § 9 D. de acquir. vel amitt. poss.: „Ceterum ille, per quem volumus possidere, talis esse debet, ut habeat intellectum possidendi” wird nicht entgegenstehen können, denn in der l. 1 cit. wird ebenso bestimmt verlangt, dass der Empfänger die *Absicht* habe, für den Principal zu erwerben

alterius domini", dus ten opzichte van den eenen dominus (nl. dien de schenker niet bedoelde) is er niets geschied van hetgeen de vertegenwoordiger wilde.

— Moet men hier argumenteeren: Ergo met betrekking tot den anderen dominus wel? — Zoo ja, dan is die dominus eigenaar van een gedeelte geworden, want meer wilde immers de slaaf voor hem niet verkrijgen. Ik geloof niet, dat de jurist eene dergelijke gedachte gehad heeft, omdat men te veel *zoeken* moet, om dezen zin der woorden te vinden, ofschoon het *resultaat*, waartoe zij leidt, dat is, hetgeen wij voor het eenig juiste houden.

Men zou echter, met het oog uitsluitend op de *woorden*, ook zoo kunnen redeneeren: Ten opzichte van den anderen dominus is er niets geschied van hetgeen de slaaf wilde, ergo heeft alleen de wil van den tradens gevolg gehad. Maar de tradens heeft immers aan dien anderen dominus volstrekt niet gedacht, veel minder dus iets ten zijnen opzichte gewild.

Door de bewuste bijvoeging ex mente procuratoris, wordt dus de zaak niet duidelijker. Hoe eenvoudig is daarentegen het gezegde van IULIANUS, als wij woordelijk vertalen, nl.: omdat er aangaande dien alter dominus geen consensus was

tusschen tradens en ontvanger, is er niets geschied. De jurist zegt dan met bijna dezelfde woorden hetzelfde als in § 4, nl. *partem alteri acquirat, in parte alterius nihil agit*.

Hebben de uitdrukkingen *nihil agit* en *nihil agetur* in § 4 en aan het einde van § 6 derhalve eene absolute beteekenis, dan volgt daaruit dat zij diezelfde beteekenis hebben, zoo dikwijls zij voorkomen, omdat het niet geoorloofd is in één en hetzelfde fragment ze nu eens zoo, dan wederom anders te verstaan.

Maar abstraheeren wij voor een oogenblik van de *woorden* en nemen wij eens met de tegenpartij aan, dat JULIANUS werkelijk in l. 37 § 6 de *acquir. rer. dom.* de stelling wil verkondigen, dat het bij de *traditio* niet op den wil van den vertegenwoordiger, maar alleen op dien des tradens aankomt, zoodat de dominus altijd eigenaar wordt als de tradens dit wil. In plaats van zulks met korte, duidelijke woorden te zeggen, begint de jurist aldus:

„Wanneer ik u gelast de zaak die ge mij schenken wilt aan den gemeenschappelijken slaaf van mij en TITUS te tradeeren, de slaaf echter zegt, dat hij het geschenk aanneemt voor TITUS, dan

geschiedt dit niet (*id non agetur*). ¹⁾

Want ook wanneer gij de zaak aan mijnen procurator overgeeft om mij tot eigenaar te maken, de procurator echter aanneemt met den wil om zelf eigenaar te worden, dan geschiedt dit niet (*id non agetur*).

Neemt een *servus communis* de zaak aan, met den wil om beide *domini* tot eigenaars te maken, dan geschiedt dit niet ten opzichte van *TITUS* (*in parte alterius domini id non agetur*).

JULIANUS zou dus drie voorbeelden nemen, die in wezen slechts *een* voorbeeld van *dissensus* tusschen *tradens* en *representant* zijn, en dan telkens zeggen: er is niets geschied van hetgeen de *representant* wilde. En om den jurist op zoo zonderlinge wijze te laten spreken, is men genoodzaakt zijne woorden te suppleeren, door welke aanvulling de woorden *nihil agetur*, er is niets geschied, juist de tegenovergestelde beteekenis krijgen, er is alles geschied, niettegenstaande den strijdigen wil van den *representant*. Waarom, zoo vraagt men onwillekeurig, heeft *JULIANUS* dan niet eenvoudig gezegd: „*mihi tamen acquirit*”, in plaats

¹⁾ Zie v. SAVIGNY, *Besitz*. pag. 306 noot 3.

van dat negatieve nihil agetur (ex mente procuratoris)?

Ik meen dat het onnoodig is hier nog meer bij te voegen. En uit de woorden op zich zelve en uit den inhoud zoowel als het verband der verschillende paragrafen, is het m. i. duidelijk gebleken, dat het verkeerd is, in § 6 iets te willen aanvullen, en men is er dan ook alleen om die reden toe gekomen zulks te doen, omdat men onze pandektenplaats tot elken prijs met L. 13 de donationibus trachtte in overeenstemming te brengen.

Wij daarentegen vertalen alles woordelijk zoo als het er geschreven staat — hetgeen men immers doen mag, ja doen *moet*, zoo lang men kan — en vinden dan in L. 37 § 6 d. a. r. d. geene uitzondering maar regel, den regel namelijk, dat in alle gevallen en derhalve ook bij de *traditio*, tot bezit- en eigendomsverkrijging door eenen representant deze laatste den *aminus pro nobis habendi* hebben moet. Heeft de representant dien wil niet, dan gaat door de traditie de eigendom niet op den mandans over omdat er ten zijnen opzichte geen traditie, d. i. bezitsoverdracht heeft plaats gehad. Bezit is immers het feitelijk in zijne macht hebben eener zaak met den animus domini. Heeft nu de

mandataris, zoo als in ons geval, den wil om voor zich zelve de zaak te bezitten in plaats van den vereischten animus pro alio habendi, dan kan men niet zeggen dat de mandans de zaak door hem in zijne fysieke macht heeft bekomen, zoodat hij naar willekeur over haar kan beschikken. Het corpus ontbreekt hier, er is bij gevolg geen bezit. Daarentegen is de ontrouwe representant zeer zeker bezitter geworden, omdat hij de zaak in zijne macht heeft animo domini, en wanneer deze beide elementen aanwezig zijn, is er immers bezit.

De omstandigheid dat hij die hier bezitten wil representant is, kan volstrekt niet hindernd in den weg staan, waar wij met eenen bloot feitelyken toestand te doen hebben. In het geval van onze § 6, dat de procurator de zaak mala fide voor zich zelf aanneemt, is dus de tradens eigenaar gebleven, de procurator is door de traditie bezitter geworden, en zal de zaak aan den revindiceerenden eigenaar moeten teruggeven, terwijl hij door den mandans met de *actio mandati* zal kunnen worden aangesproken.

De woorden *nihil agetur* beslissen dus alleen de vraag of er door de traditie eigendomsoverdracht heeft plaats gehad, omdat de jurist hier in den Titel de

adquirendo rerum dominio van de traditie als *wijze van eigendomsverkrjiging* spreekt. De vraag, wie bezitter geworden is moet beantwoord worden naar de algemeene regelen der bezitverkrjiging, van welke het volstrekt niet blijkt, dat JULIANUS hier heeft willen afwijken.

IV.

Zooveel over de eerste der te behandelen pandecten plaatsen. Hoe is nu in de tweede plaats L. 13 de donationibus met onze meening te rijmen? In deze lex vindt immers SAVIGNY zijne stelling, dat bij de traditie alleen de wil van den tradens beslist op de duidelijkste en ondubbelzinnigste wijze uitgesproken, en dit alleen geeft hem aanleiding, L. 37 § 6 de dom. acq. zoo gedwongen te interpreteeren, ten einde overeenstemming te verkrijgen. ¹⁾ Wij moeten thans, juist omgekeerd, bewijzen, dat de woorden van ULPIANUS niet in strijd zijn met onze uitlegging der L. 37 § 6 cit. Slagen wij daarin niet, moeten wij dus erkennen dat in L. 13 cit. werkelijk die exceptioneele leer ten opzichte der traditio verkondigd

¹⁾ Ook BREMER t. a. p. blz. 256 zegt, dat zulk eene uitlegging der l. 37 § 6 alleen mogelijk is, „wenn diese Stelle um jeden Preis der L 13 cit. in dem Sinne, wie man die letztere Stelle genöhnlich versteht, angepasst werden soll.“

is, dan blijft ons niets over dan of beide met elkander strijdende plaatsen te ignoreeren, of aan de uitspraak van JULIANUS, als overeenstemmend met de overige beginselen van het Romeinsche Recht, de voorkeur te geven boven die van ULPIANUS. „Das Resultat — zegt BREMER. ¹⁾ — wird in beiden Fällen dasselbe zijn; denn dasselbe, was Julian lehrt dasz es auf den animus des *Empfängers* ankomme, ergiebt sich aus allgemeinen Grundsätzen, namentlich aus den von PAULUS in L. 1. § 7, 9, 10, 11, 19, 20 aufgestellten Bedingungen des Besitzerwerbs durch Stellvertreter.”

DONELLUS ziet in L 13 de donationibus het geval, dat de representant zijnen strijdigen wil niet laat merken, en derhalve tacendo consentire videtur:

„Sed, si procuratori tradat meo nomine, procurator autem *apud animum suum sibi rem gesturus*, simpliciter accipiat, *nihil de voluntate sua testatus*: mihi acquiretur possessio juxta Ulpiani sententiam, quamvis ille non solum hoc animo sit apud se, ut sibi acquirat, sed etiam apud alios testatus sit, se possessionem suo nomine acquirere velle. Plus dicimus: etsi prius id dixerit apud possessorem,

¹⁾ t. a. p. bldz. 258.

tamen idem juris fore, si cum possessor meo nomine postea traderet, ipse simpliciter acceperit. Quae eo dicimus, quia simpliciter accipiendo, videtur accepisse eadem lege, qua possessio tradebatur, utpote voluntatem et factum tradentis facto suo confirmans, cum et id sequatur accipiendo, et de eo verbis nihil mutet. Nec oberit propositum prius, de quo testatus est. Nam postea simpliciter accipiendo propositum remisisse videtur facto testationi priori repugnante." (Comment. 5, 15, § 6).

Voorzeker laten de woorden der wet deze verklaring toe, ik meen echter dat ULPIANUS iets meer heeft willen zeggen, dan dat eene bloote gedachte „eine Herzensmeinung, der es an jeglichem objectiven Ausdrücke fehlt" ¹⁾ in rechten natuurlijk niet gerespecteerd wordt. Dit zou m. i. met veel woorden toch wat al te weinig gezegd zijn. En hoe moesten wij het dan verklaren, dat de compilatoren dit algemeene gezegde juist midden in den Titel de donationibus geplaatst hebben?

Terwijl ik derhalve iets meer in genoemde lex 13 zoek, treft mij terstond deze omstandigheid:

¹⁾ SCHIRMER, Zeitschr. für Civilrecht u. Procesz, Neue Folge Bd. XI No. XII pag. 459.

L. 13 de donationibus is een fragment uit Liber 7 disputationum van ULPIANUS. Waarover heeft nu de jurist in dat zevende boek gesproken?

L. 35 de acquir. rer. dom. (41,1). — L. 34 de poss. (41,2). — L. 29 mandati vel contra (17,1). — L. 18 de reb. cred. (12,1) zijn uit datzelfde liber 7 disputationum afkomstig, en nu is het opmerkelijk, dat in de vier genoemde pandektenplaatsen telkens over de gevolgen van den *error* gesproken wordt, en wel meestal over den *error* van eenen derde.

L. 35 de acquir. rer. dom. (71, 1) luidt: „Si procurator meus vel tutor pupilli rem suam quasi meam, vel pupilli, alii tradiderint, non recessit ab eis dominium, et nulla est alienatio, *quia nemo errans rem suam amittit.*”

L. 34 pr. de poss. (41, 2) handelt over de gevolgen van den *error* in *nomine* fundi, en van den *error* in corpore, en dan volgt in § 1:

„Sed si non mihi, sed procuratori meo possessionem tradas, videndum est, si ego errem, procurator meus non erret, an mihi possessio adquiratur. Et cum placeat ignorantibus adquiri, poterit et errantibus. *Sed si procurator meus erret, ego non errem, magis est, ut adquiram possessionem.*”

L. 29. mandati (17, 1): Over den *error fidejussoris*.

L. 13. de reb. cred. (12, 1): „Si ego pecuniam tibi *quasi* donaturus dederò, tu *quasi* mutuam accipias, JULIANUS scribit, donationem non esse, sed an mutua sit, videndum. Et puto nec mutuam esse; magisque nummos accipientis non fieri, cum alia opinione acceperit. . . . § 1. Si ego *quasi* deponens tibi dederò, tu *quasi* mutuam accipias nec depositum, nec mutuum est. Idem est, et si tu *quasi* mutuam pecuniam dederis, ego *quasi* commodatam ostendendi gratia accepi. . . .”

Wordt het nu, wegens de omstandigheid, dat ook L 13 cit. uit Lib. 7 disputationum genomen is, niet aannemelijk, dat ook hier ULPIANUS van den dissensus tusschen tradens en representant, ten gevolge van des laatsten *dwaling*, gesproken heeft? De woorden der wet verbieden deze opvatting niet, ja, het *quasi* acquisiturus maakt ze zelfs zeer waarschijnlijk. Buitendien verkrijgt de uitspraak van ULPIANUS zoo in haar geheel genomen, dezen m. i. zeer goeden zin:

* „Iemand die mij iets schenken wil, geeft de zaak over aan den gemeenschappelijken slaaf van mij en TITIUS. De slaaf neemt de zaak aan in

de meening (quasi acquisiturus) dat ze voor ons beide is, of voor TITIUS alleen. Men vroeg wat er nu geschied was. Het algemeene gevoelen is (placet) dat, ofschoon de servus communis de zaak, hetzij voor ons beide, hetzij voor Titius alleen heeft aangenomen („*ea mente*” namelijk ten gevolge zijner dwaling), ik toch alleen eigenaar zal worden. Want ook in geval de schenker de zaak aan mijnen procurator tradeert, deze echter meent, dat ze voor hem is, dan doet hij persoonlijk niets, (nihil agit in sua persona), maar maakt mij tot eigenaar.”

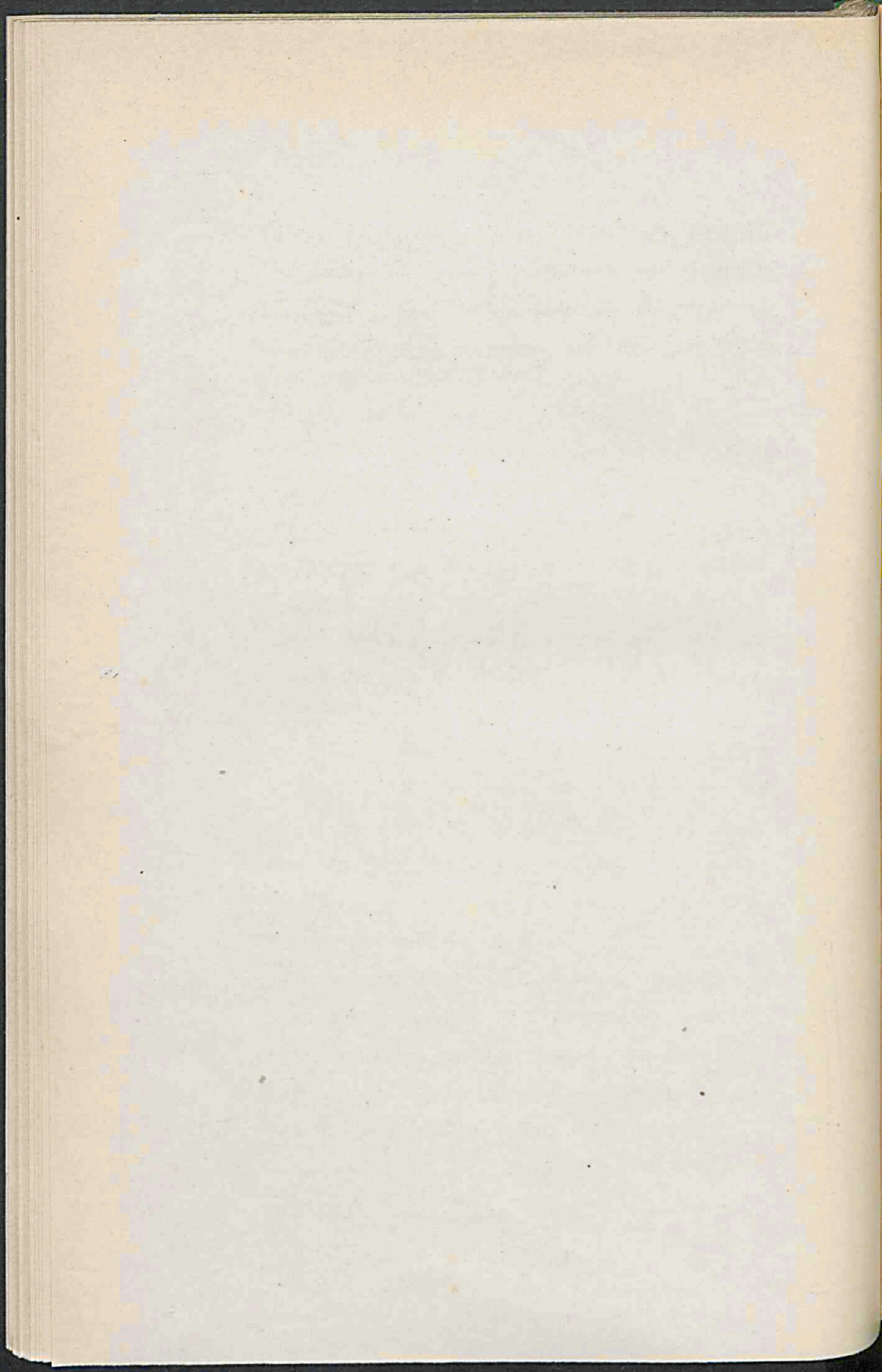
Dat de representant bona fide eene andere bedoeling heeft dan de tradens, terwijl deze het met den lastgever eens is, zal aan de eigendomsverkrijging van den mandans niet in den weg staan. Is hiertegen wel een gegrond praktisch bezwaar? Wanneer die error procuratoris omtrent het *corpus* volgens L. 34 de poss. zoo geheel onverschillig is, „Sed si procurator meus erret, ego non errem, magis est, ut adquiram possessionem.” waarom zou dan de error in persona van zoo veel meer gewicht zijn, dat doordoor de bezit- en eigendomsovergang tusschen twee personen die volkomen consensus hebben, verhinderd wordt?

Verklaren wij derhalve L. 13 de donat. op deze

wijze, dan is er 1°. geen strijd met de uitspraak van JULIANUS. 2°. de beide pandektenplaatsen spreken elk van een afzonderlijk geval, en vullen zoo elkander aan. 3°. tegen hetgeen ULPIANUS leert, dat nl. utilitatis causa aangenomen is, dat men door eenen procurator die zich *bona fide* voor zich zelf, of voor eenen derde laat tradeeren, toch terstond bezitter, en dientengevolge eigenaar wordt, is wel geen gegrond bezwaar, terwijl wij 4°. l. 13 cit. opvattende in den zin van SAVIGNY c. s., aan ULPIANUS evenals aan JULIANUS de zonderlinge methode moeten toeschrijven, een zoo gewichtige uitzondering bij de traditio, in plaats van met duidelijke woorden, door eenige voorbeelden van hetgeen de representant al zoo te vergeefs denken en zeggen kan, te verkondigen, en dat nog wel midden in den titel de donationibus. En welke *ratio* aan die exceptioneele bepaling ten grondslag zou liggen, is, gelijk wij boven reeds opmerkten, nog volstrekt niet duidelijk.

Zoo schijnt ook L. 13 de donat. niet voor het gevoelen van SAVIGNY c. s. te pleiten, zoodat wij ten slotte tot het resultaat komen, dat ook in geval van traditio de vertegenwoordiger den animus pro nobis habendi hebben moet; alleen wanneer hij

bona fide dwalende, voor zich zelf of een ander, in strijd met de bedoeling van den tradens wil verkrijgen, zal die dissensus niet aan de eigendomverwijking van den gerepresenteerde in den weg staan.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

De schuldenaar, ten wiens gunste eene tijdsbepaling is bijgevoegd, kan, vóór den dag betalende, slechts dan het interusurium aftrekken, wanneer de schuldeischer met de vervroegde betaling genoegen neemt.

II.

In den regel zijn bij het fideicommissum de residuo de vruchten niet aan den verwachter uit te keeren.

III.

Om door eenen derde bezit te verkrijgen is het, ook in geval van *traditio*, vereischt, dat de vertegenwoordiger den wil hebbe, voor den vertegenwoordigde te bezitten.

IV.

L. 19 § 2 de precario (43,26): „*Cum quid precario rogatum est, non solum interdicto uti possimus sed et incerti condictione, id est praescriptis verbis.*” sluit de bonae fides actio de precario niet uit.

V.

Een infans kan, door levering, zonder auctoritas van den tutor bezit verkrijgen, wanneer die bezitverkrijging in deszelfs voordeel is.

VI.

Hij, die zonder vergunning van den eigenaar op diens gronden jaagt, wordt eigenaar van het geaccupeerde wild.

VII.

De vruchtgebruiker van het vermogen, hetwelk nagelaten is aan hem, die met den overledene in onverdeelden boedel leefde, kan boedelscheiding vragen.

VIII.

De erfpachter moet den canon aan den vruchtgebruiker, en niet aan den eigenaar, voldoen.

IX.

De door den opsteller of erfpachter gevestigde hypotheek vervalt niet, wanneer die rechten met den eigendom vereenigd zijn.

X.

De verbintenis is niet te niet gegaan, wanneer door het toedoen van den schuldeischer eene der alternatief, ter keuze van den schuldenaar verschuldigde, zaken is vergaan.

XI.

De verbintenis, die afhangt van eene daad, wier vervulling in de macht staat van hem, die schuldenaar zal worden, is geldig, al is die daad ook nog zoo onboduidend („fait facile ou insignifiant”).

XII.

Bezit is een bloot feitelijke toestand, geen recht. De bezitter wordt alleen in het belang der openbare orde gehandhaafd of hersteld, totdat een ander zijn eigendomsrecht bewijst.

XIII.

In de akte van vennootschap kan bepaald worden, dat de ontheffing van de verdere stortingen zonder toestemming van commissarissen mag worden toegestaan.

XIV.

De bepaling van art. 236, 1° Kooph. is theoretisch onjuist en, in verband met het stelsel der wet, onbillijk.

XV.

De failliet, na het ontslag van de curators gedagvaard, kan de exceptie, dat hij geen persona standi in judicio heeft, niet tegenwerpen.

XVI.

De wisselhouder, die tot het door den gefailleerden acceptant voorgestelde accoord is togetreden, verliest zijne regresactie niet.

XVII.

In kort geding wordt de bijstand van eenen procureur niet vereischt.

XVIII.

Bij echtscheiding uit hoofde van de in art. 264, 1° B. W. vermelde oorzaak, moest de mededader als getuige kunnen gewraakt worden en zich kunnen verschoonen.

XIX.

De rechter is bevoegd art. 1 der Wet van 28 Junij 1851 (Stbl. n°. 68) toe te passen, zoo dikwijls subsidiaire gevangenisstraf ter zake van

wanbedrijf wordt opgelegd, behalve bij misdrijven, die tengevolge der Wet van 29 Junij 1854 (Stbl. n°. 103) ter kennisneming van den kantonrechter zijn gebracht.

XX.

Cassatie kan gevraagd worden door den beledigde, die gebruik gemaakt heeft van art. 231 Strafv.

XXI.

De billijkheid vergt, dat den onschuldige, die preventief was gevangen gehouden, eene schadevergoeding worde toegekend.

XXII.

Het zich noemen van „Koninklijk” of „hofleve-rancier” is niet strafbaar volgens art. 209 C. P., maar wel het zich noemen van ridder enz., wanneer de decoratie niet is verleend.

XXIII

„Volontairemant” in art. 295 C. P. is niet van dolus indirectus te verstaan.

XXIV.

Bij zamenloop van misdrijven verdient het cumulatiestelsel, ook voor geldboeten, afkeuring.

XXV.

Heropening van het onderzoek in strafzaken is wenschelijk.

XXVI.

De ontneming van verkregen rechten door eene wet met terugwerkende kracht, is niet aan te merken als onteigening ten algemeenen nutte.

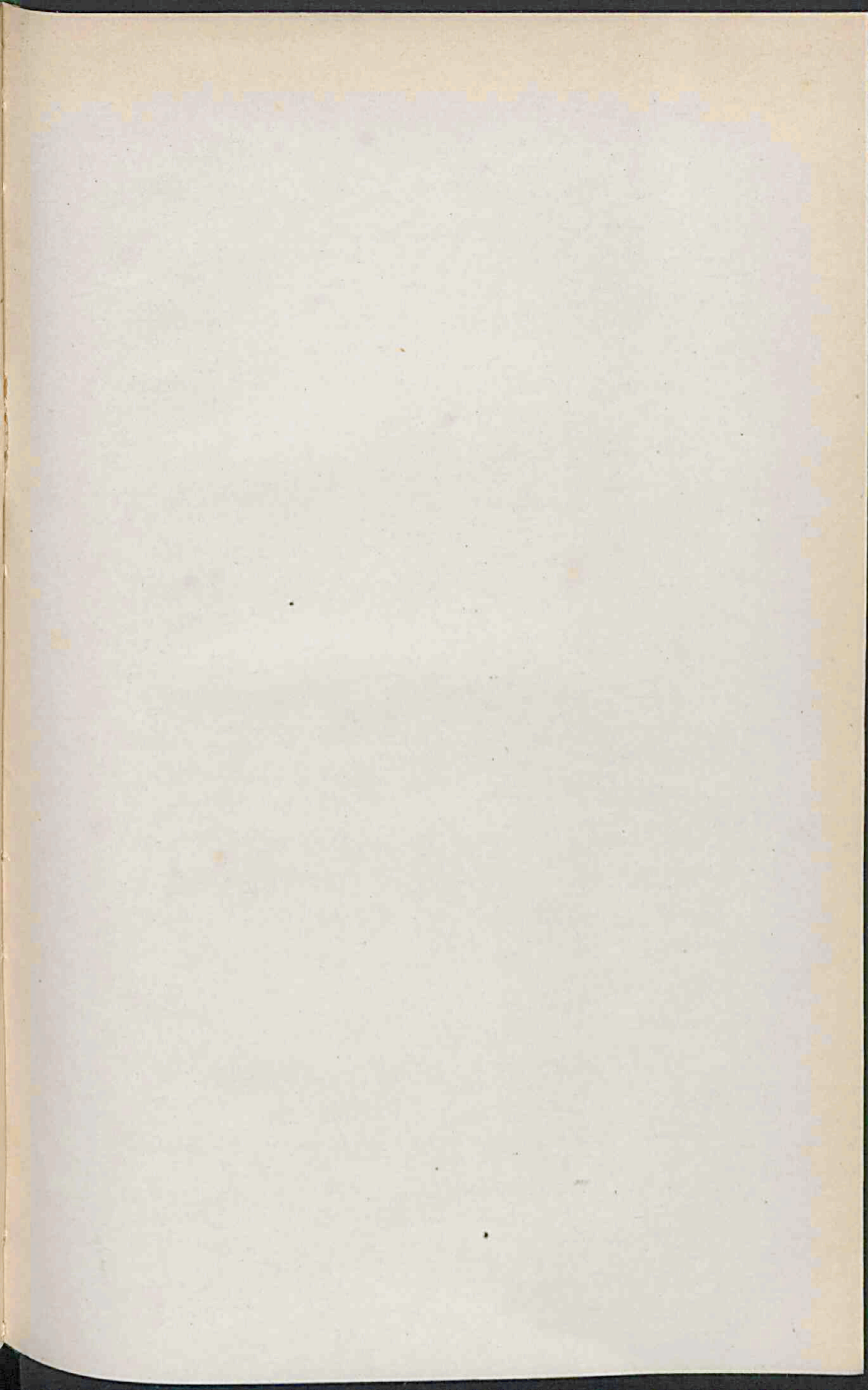
XXVII.

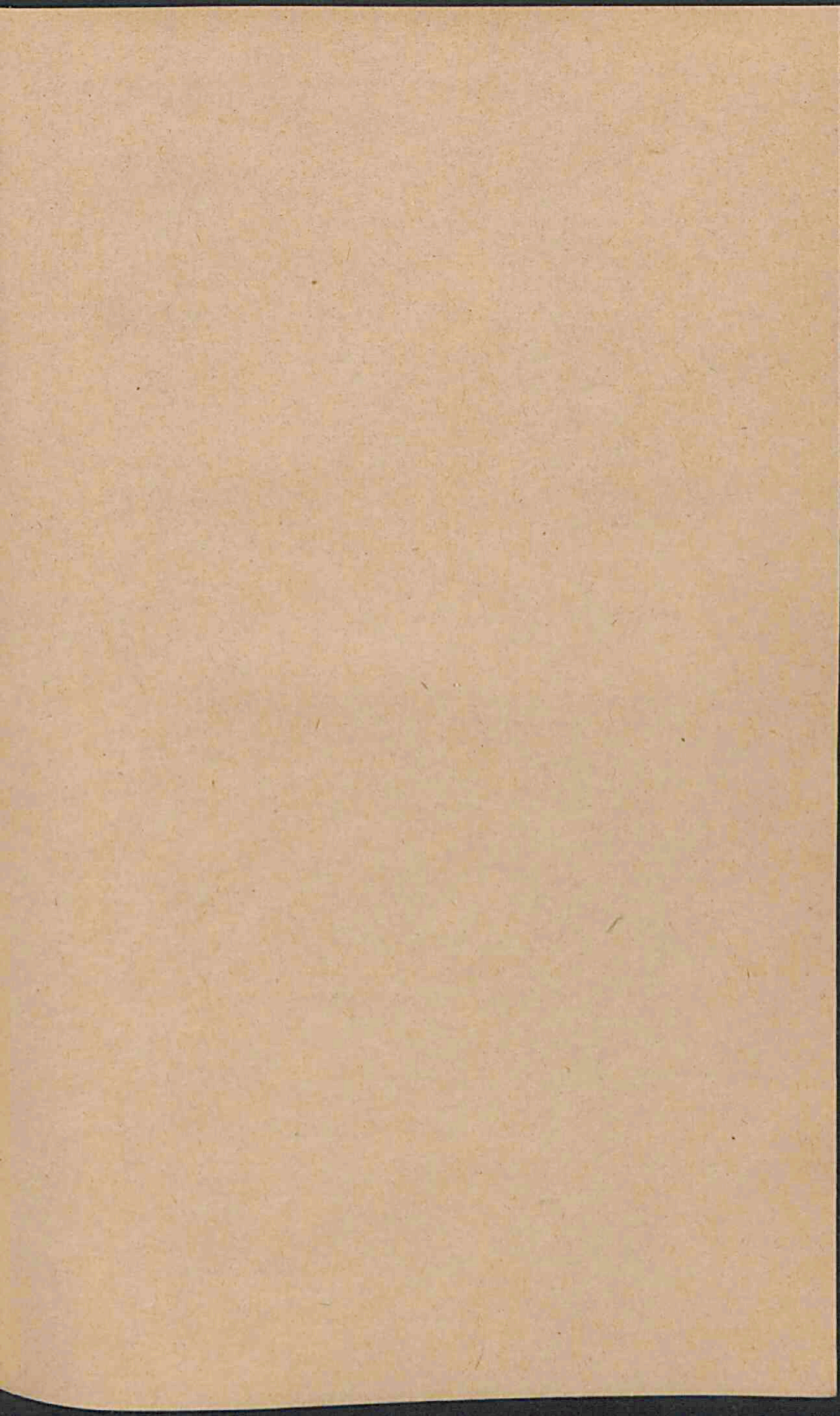
Het beginsel, dat aan kinderen een wettelijk erfdeel toekomt, is niet goed te keuren.

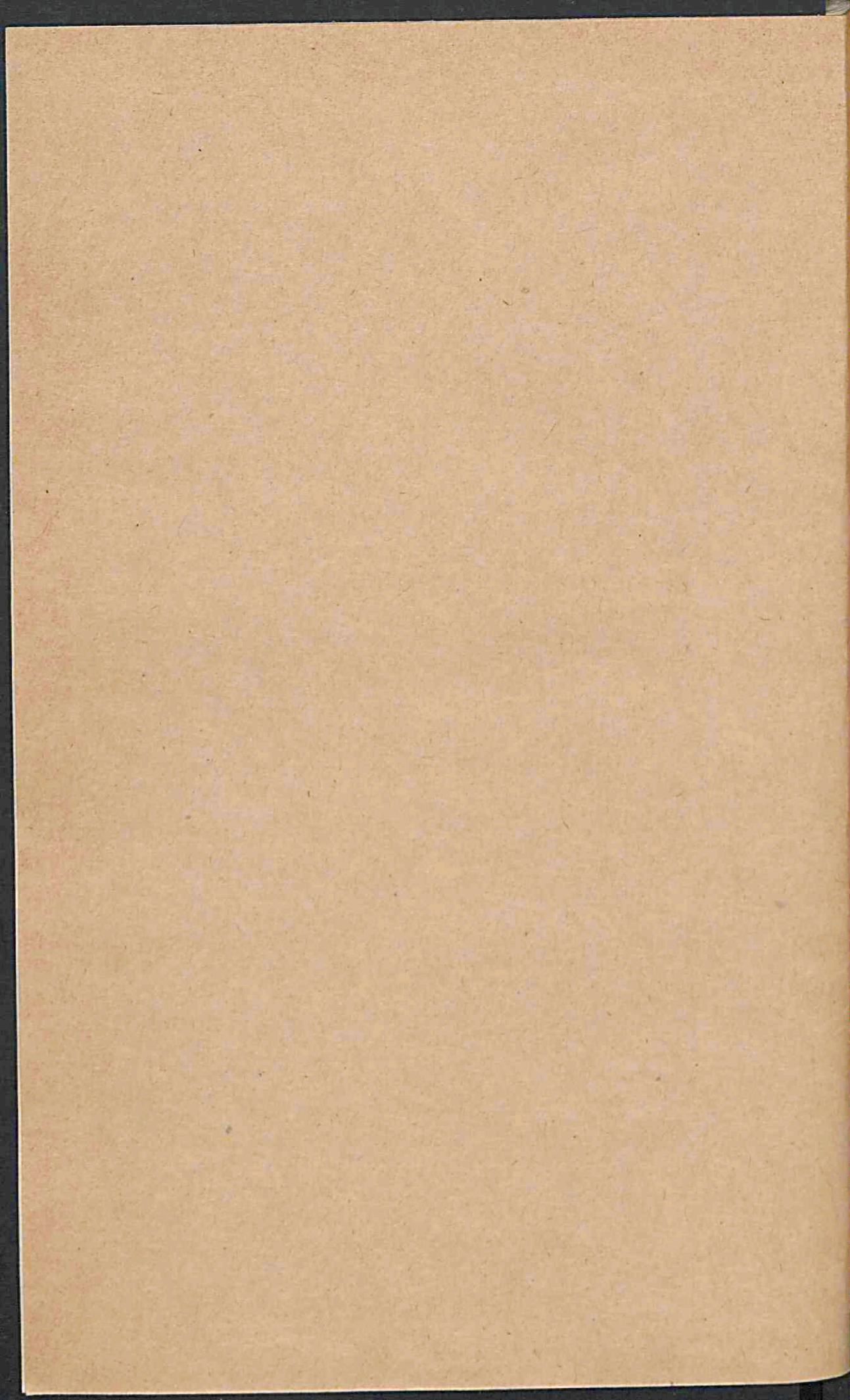
XXVIII.

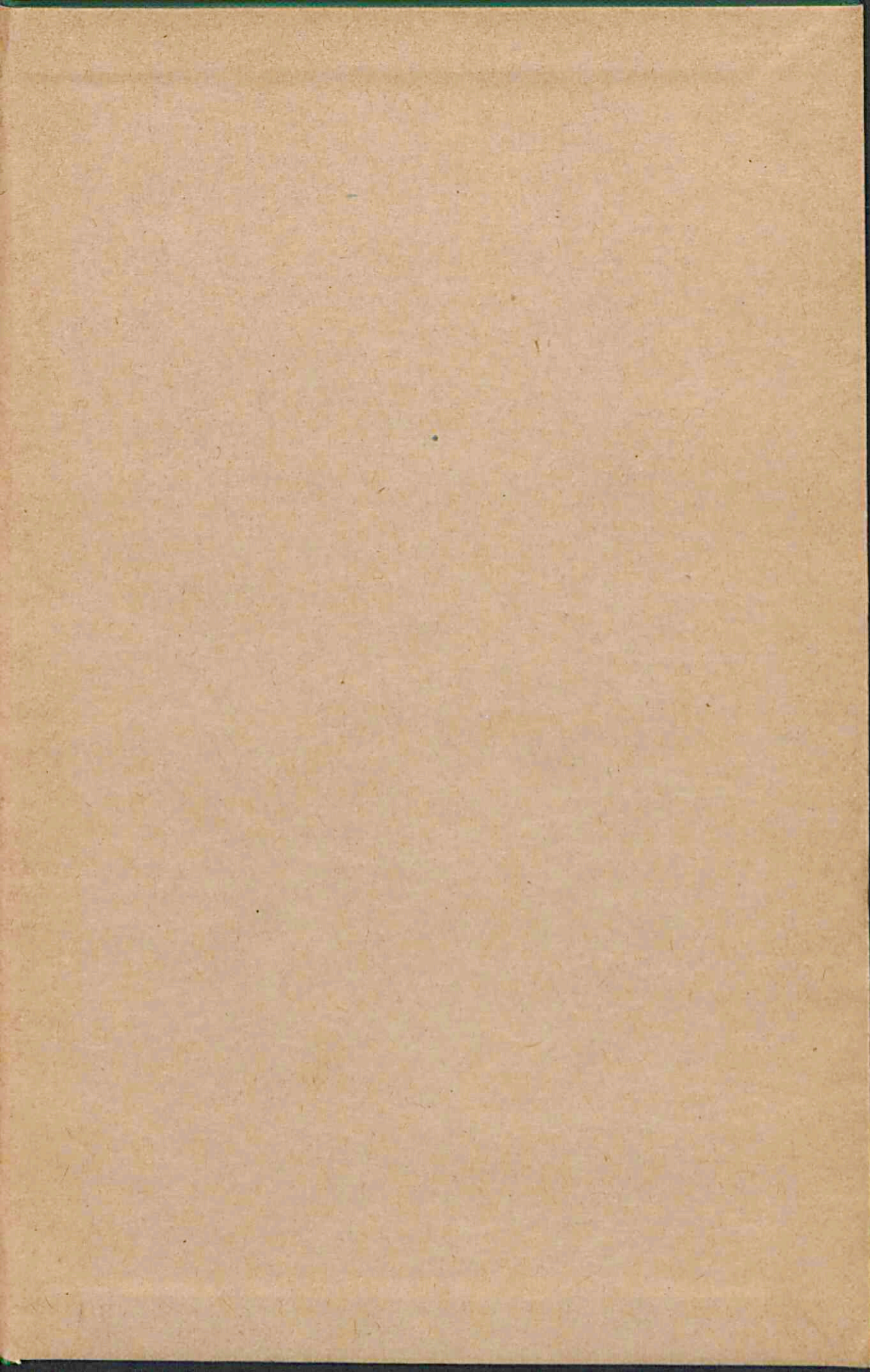
Het wegvallen der zoogenaamde „tweede hand”, en het verdringen der kleine ondernemers door groote, is niet te betreuren.

A 2434 906

I
Ut
177